

SCOALA PRIMARĂ

ORGAN DE INFORMAȚIUNI A ÎNVĂȚĂTORILOR DIN REVIZORATUL ARADULUI

ABONAMENT:

Anual 40 Lei :: Exempl. 3 Lei

REDACTOR RĂSPUNZĂTOR:

NICOLAE CRISTEA

ANUNȚURI:

Un șir 2 Lei

Telegramă. *)

„Nicolae Cristea învățător Mândruloc, județul Arad. Încunostiințați pe toți învățătorii că dezideratele învățătorești sunt satisfăcute. Sunt candidați 12 învățători, sprijiniți pe toată linia candidații guvernului, esti candidat oficial în cercul Radna, la legătură cu prefectul. Almășan, secretar general al Asociației Generale a învățătorilor“.

Porniri îngrijitoare.

Aproape zilnic ni este dat să cetim în ziare atacuri personale și eșiri neprecugetate îndreptate în contra oamenilor fruntași a-i vieții noastre publice.

Aceste porniri îngrijitoare, caracteristice unei spețe de oameni ni îndurerează inima, când ni dăm seamă, că sunt demne de a răsturna ecvilibrul moral nu numai al societății noastre în prefacere și în special al oamenilor puțin orientați, dar mai cu seamă al tineretului, în mâinile căruia încă ajung astfel de organe de publicitate.

Cunoscând intențiunile și interesele de cari sunt conduși aceia, cari nu se dau îndărăt dela înveninarea sufletelor prin scrisul lor, poate că nu relevam aceasta tristă apariție, dacă nu am constata cu indignare și legitimă revoltă, că în discuțiile prea transparente sunt aduse și prerogativele Coroanei și chiar și

*) În ședința Comitetului executiv a partidului național-liberal ținută la 19 Februarie a. c. s'a decis, ca redactorul nostru dl Nicolae Cristea să fie candidat oficial în circumscripția Iueu, ceea ce dânsul a și primit. — Nota red.

iubita persoană a Suveranului nostru și aceasta, într'un ton, din care numai loia'itate nu transpiră.

Știm, că învățătorul român are misiunea, de a desăvârși cu alfabetul ceea ce dorobanțul a croit cu spada sa. Până când înveninătorii de suflete sunt însă în largul lor, nu avem curagiul de a prezice rezultate în proporție cu ostenețele depuse în serviciul acestui ideal de cătră învățătorii români, ale căror nizuințe se vor resfrânge ori de câte ori societatea noastră se va convinge din cele scrise de o anumită presă, — zisă românească, dar scrisă de grecotei și alte vietăți perciunate, — că Neamul nostru este o adunătură de lăpădături și vicioși, căci ce alta transpiră din scrisul acelei anumite prese, al cărei limbaj nu stă departe de ușa cortului, dacă nu aceea, că nu avem nimic de valoare, nimic intact și ce e mai trist: totală lipsă de caractere?

La aceea ceată de faraoni epitetele disqualificabile sunt aruncate cu atâta ușorătate și inconștiență, că noi, cari la puțina noastră cultură — pe carea nu avem pretenția de a o numi occidentală, — avem altă bază decât ei, nu ne putem din destul mira, cum țin să dovedească cu ori ce preț, că sunt incorigibili în cât privește confundarea scopului presei, cu cele ale lor proprii.

Când cetim însă lucruri înjurioase despre M. Sa Regele, ne indignăm și protestăm energetic în contra procedului odios, de a aduce pe tribuna certelor lor obicinuite iubita persoană a Suveranului nostru, pe carea noi suntem dedați a o ținea sfântă și neviolabilă.

Da, așa suntem noi crescuți și datinile sălășluite între noi, suntem hotărâți a-le păstra în toată plenitudinea lor!

Eram dinastici recunoscuți încă atunci,

când gemeam sub regim dușmănos nouă, iar familia domnitoare era străină de neamul, legea, trecutul și aspirațiile noastre. Pătrunși de acest sentiment, Românii de sub diferite scepturi făceau minuni prin bravurile lor, în războaiele în cari erau trimiși.

Azi, când am ajuns sub Dinastie română, natural, dinasticismul nostru s'a potențat în măsura valorii pentru noi a iubitei noastre Familii domnitoare. De aceea protestăm cu ultima energie în contra acelor, cari prin scri-sul lor ni alterează acest nobil sentiment, prin faptul că aduc în discuțiune persoana Celui-mai Mare Român și Dinastia, pentru cari de multe ori nu arată nici măcar atâta loialitate, câtă risipă de energie fac în favorul celor dela Văcărești și Jilava.

Voi, cari prin felul vostru de a scrie, a-ți dat dovadă despre lipsa de patriotism și neînsemnata-ți iubire de neam, — în calea voastră veți întâlni pururea pe învățătorii români, cari nu vor suferi să înveninați și pe mai departe sufletele tineretului și să incendiați concepțiunile despre așezarea noastră socială, prin terfelirea oamenilor noștri de valoare, nici să vă atingeți de iubita noastră Dinastie română, căreia avem să mulțumim totul și căreia i-am jurat credință și suveranitate, căci să se știe: noi nu ni călcăm jurământul dat! do.

Problema scriso-cetitului.

De Iosif Moldovan.

IV.

Indispoziția celor doi factori e dovada cea mai eclatantă a stării neprielnice din viața școlară.

Școala viitorului are să fie o continuare plăcută a vieții familiare plină de farmec și de iubire, să atragă, să predisună și să însuflețească.

Metodele prea academiciene, cum e și înertismul la învățarea scriso-cetitului, cari reclama exercițiu prea îndelungat și plictisitor, răbdare de fier și atențiune încordată, nu mai au răst în școala primară și îndeosebi în primele zile ale vieții școlare. Ele în baza experiențelor pedagogice, se vor înlocui cu metode mai firești și mai practice.

Azi, când este o datorință umanitară a face îngrijire chiar și de educația și instrucția surdo-muților, orbilor și a imbecililor, neglijarea celor normali este adevărat sacrilegiu.

„Deschide toate ușile și ferestrele prin cari poți căpăta știre despre un lucru,” — zice Mehedinț.

Iar noi, la o operă atât de complicată, cum e arta scriso-cetitului, ne mulțumim cu o procedură forțată basată pe un singur simț, pe simțul auzului.

A desvolta sunetele din cuvinte prin analiză și a le percipia numai cu ajutorul auzului e lucru prea riscat, greu și nesigur.

Vederea e mai intenzivă, mai ageră mai puternică și totuși se reclamă mult timp și multă deprindere până vom putea deosebi o pasere dintr'un stol ori o oaie dintr'o turmă.

Intrebați numai pe un musical: cât exercițiu, câtă zoală și osteneală a avut până s'a deprins a cunoaște un sunet dintr'un grup de sunete?

Și noi cerem acest lucru dela școlar în primele zile de instrucție.

Iată cauza care face insuportabilă viața școlară și pentru carea mulți dintre copiii normali devin școlari întârziati, dușmanii scriso-cetitului.

Mult s'au frământat învățătorii devotați, ca să afle pârghia cu ajutorul căreia să ușureze aceasta sarcină și să delature această restricțiune din calea învățământului.

Grassel a crezut a afla acest mijloc făcători de minuni prin alierea senzurilor, punând în serviciul auzului și văzul. Așa s'a zămislit apoi metoda scripto-legic.

Ideia a fost bună, fiindcă noțiunile vizuale, câștigate în cursul scrierii literilor, se asociază cu cele auditive, dela pronunțarea sunetelor, să întăresc și reproduc reciproc. Adevărata piedică însă, care este analiza îndelungată și plictisitoare, nu s'au delaturat.

Imbunătățiri în această direcțiune a făcut Krämmer întemeietorul metodei cuvintelor normale, care a abandonat zicerea și a stabilit cuvântul ca punct de mănecare la analizare.

Imbunătățirea a fost întimpinată cu recunoștință. Acest metod, care de unii învățători, în deosebi teoreticani, se crede a fi culmea

perfectiunii pe acest teren, s'a răspândit foarte. În școlile noastre e cel mai uzitat și în ziua de azi, dar numai după formă, căci de fapt din cauzele mai sus arătate, învățătorii l-au abandonat și se ajută cum pot spre a ajunge oareși-cari rezultate cel puțin cu școlarii mai talentați.

Iată adevărul: Fonetismul, care a fost îndestulitor în trecut pentru selecționarea talenților, în viitor, dacă dorim ca tot românul să știe scrie și citi, nu se mai poate susține.

Vestitorul satelor

de L. Simionescu prof. univ.

E titlul sugestiv, arhaic, nepretențios al unei gazete scrisă în totul numai pentru săteni. E una din cele mai vechi gazete de acest fel scoasă continuu și începută într-o vreme când satele nu erau îndrăgite atâta, de toată lumea și când mulți din cei care azi își întorc fața către sate, numai la zile mari își aduceau aminte de ele.

Intemeietorul ei, un învățător-apostol cum puțin se întâlnesc, a fost Neculai Stoleriu, un adept fervent, sincer, modest, al principiilor lui Haret. Străduința lui, cât trăi, nu se abătu o clipă de la cărarea sănătoasă a ridicării sătenilor prin mijlocirea scrisului, a vorbei bune și a școlii. A murit ca un erou, în primele zile ale războiului, pe vârful Călimanilor. Cu drept cuvânt este numit în partea locului, în acel cub vestit de învățători din județul Sucevei, odată numai slujbași ai școlii, „un erou, un creștin cinstit și apostol strălucit.”

După moarte, opera lui fu continuată; scânteia nu s'a stins odată cu suflarea celui ce a produs-o. Alți eroi, făcuți, modești, o țin vie, într-o vale înfundată din Carpații Moldavei.

Li consider drept eroi, căci muncesc din greu, răsboindu-se cu toate nevoile, numai pentru a nu întrerupe firul gazetei, făcând astfel și operă de pietate față de intemeietor și operă culturală față de conșătenii lor. Sunt eroi pentru că truda lor este condusă numai de dragostea neprihănită pentru luminarea satelor; îndemnul lor nu este altul de cât binele tovarășilor printre care trăiesc, ale căror nevoi le cunosc zilnic, și a căror sete după lumină o văd cum crește. Ei nu râvnesc nici la popula ritate, nici la recunoștința celor către care lunar se adresează, nici nu le cer nimic altă decât se contribuie cu câte 10 lei pe an, pentru gazeta să nu piară; prețul a

patru ouă, ca să întrebuințeze echivalentul în natură folosit de o altă gazetă pentru săteni!

Sunt eroi și prin stăpânirea de sine. În răscolirea patimilor de tot soiul la sate, ei își păstrează cărarea trasă de înaintașul lor și nu-și perd cumpătul. Ei nu consideră opera lor numai drept oportuism vremelnic, căci e crezul lor demult înrădăcinat în suflet. Mai înțelepți ori deprinșiși cu viforul ce lovește mai aprig în spațiul liber al câmpului decât în odaia adăpostită a târgului, ei se abțin dela orice amestec în ațâțarea luptelor ce nu pot să aducă mult bine. Nici pe față, nici sub ascunsul vorbelor meșteșugite, nu întărită; se adresează numai sufletului și minții. E o notă demnă de relevat, aceasta voită abținere dela povârnișul ce poate strică scopului înalt ce și l-au pus. Doresc numai lumină satelor; „Vestitorul satelor” nu urmărește decât „Deșteptarea sătenilor” și nici decum aruncarea lor în încăierarea folositoare numai celor ce-i împing aceasta.

Sunt eroi pentru că își pun nu numai munca lor drept jertfă pe altarul luminării satelor ci și parte din agoniseala trudei lor zilnice, aspra și neogoieta trudă a muncitorului deia țară. Altfel n'ar putea răzbi greutatea scoaterii unei foi cu opt pagini, fără nici o înlesnire adusă de vre-un institut mare de editură, nesubvenționată de nimeni, nerăspândită de partizani. Redacția e într-o casă gospodăroasă a unui învățător pensionar din Bogdănești, iar administrația e la vecinul, preor. Aici, în preajma pădurilor de pe Râșca și Plesul, la scârțăitul de car ce trece pe singurul drum din satul întins pe valea îngustă, aici, în mijlocul vieții satului, se făuresc articolele după nevoile văzute, după planul limpede schițat. Materialul pregătit se transportă depărtare de câți-va zeci de kilometri, pe vreme de sloată ori de viscol, până la tipografia din Fălticeni, care scumpește mereu tiparul.

Mărturisească ori cine dacă nu e de admirat eroismul acestor adevărați apostoli, ce nu se trudesesc nici pentru renume, nici pentru demnități înalte ci numai și numai din îndemnul sufletului lor curat și cinstit, care le spune că în așa chip trebuie să-și servească țara și neamul. Cinste și laudă lor!

Scriind acest articol, îmi apare înaintea mea tabloul luptelor politice în totul cărora trăim. Satele României întregi sunt împânzite de candidați numeroși la deputăție ori prietenii lor. Mai toți să bat cu pumnii în piept, care măi de care strigând mai tare dragostea lor pentru săteni. Focul dragostei, peste o lună,

se va potoli. Dar pentru ca alegătorii acum cercetați, cărora li se făgăduiește marea cu sarea, să tragă și un folos mai durabil, să face tuturor candidaților, fără deosebire de culoare politică, următoarea propunere. Fiecare să aboneze măcar pe doi săteni din județ, la la „Vestitorul satelor”. Dar în cele 76 de județe ale României Mari ar fi numai câte 20 de candidați, și fie care candidat ar plăti câte două abonamente, ar însemna 3000 de abonați la noi gazeta sătească și tot atâtea luminiți asvârlite în întunerecul satelor.

Ar fi o operă de cultură sănătoasă, o contribuție însemnată la ridicarea gustului de cețit printre săteni și la unitatea lor, sufletească. Nimeni n'ar fi în pagubă, cu atât mai mult cu cât „Vestitorul satelor” nu abate în struna nici unui partid politic. E poate singura gazetă din țară în care nu se pomenește un cuvânt de ocară pentru nimeni, lăudându-se numai faptele bune, cinstite ale oricui. Și fiindcă se poate întâmpla ca din noianul candidaților la alegerile actuale, să se găsească vre-o câțive sinceri doritori de bine ai țărânilor, acum luată ca zeul salvator, care să urmeze propunerea mea, le dau adresa unde să trimită cei 10 Lei pentru abonamentul de un an: „Vestitorul Satelor”, com. Bogdănești jud. Suceava (Moldova).

PARTEA OFICIALĂ.

No. 269—1922. Justificarea neprezentării planului analitic pe anul școlar curent. Acei învățători, cari nu posed planuri analitice și orare aprobate pentru anul școlar curent, respective nici nu le-au prezentat spre aprobare conform punctului 2 al art. VI. din regulamentul despre drepturile și datorițele învățătorilor No. 2323—1920, vor prezenta în termen de 8 zile raport de justificare referitor.

Arad, la 17 Februarie 1922.

D. Olariu, subrevizor.

INFORMAȚIUNI.

Ancheta revizorilor școlari. Revizorii școlari sunt invitați printr'un ordin telegrafic la o anchetă, carea se va ține la Cluj, începând din 16 Februarie. În aceasta anchetă se vor besbate chestii importante școlare. Dl. Iosif Moldovan revizorul școlar va pleca la aceea anchetă în 14 l. c.

Dr. Ioan Mateiu fost director al învățământului primar, căruia avem să-i mulțumim rezultatele ajunse pe terenul învățământului primar și normal, a fost numit director general al instrucției din Ardeal. Învățătorimea recunoscătoare a primit cu bucurie această veste și leagă mari speranțe de activitatea acestui ales pedagog și mare binevoitor al lor.

Conferința generală a învățătorilor întrunită în Cluj la 5 Februarie a. c. după o discuție la care au luat parte directorul general dr. Ioan Mateiu și profesorul universitar dr. Marin Ștefănescu au luat hotărâre unanimă de a sprijini acțiunea partidului liberal. Se zice că li-s'a asigurat învățătorilor mai multe cercuri la parlament și senat precum și două prefecturi.

Soartea învățătorilor statificați. Delegația conferinței învățătorilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramurăș anunță, că obținând audiență la dl. Ministru al instrucției din București dr. Angheliescu, a căpătat următorul rezultat:

Toți învățătorii confesionali români, în număr de 1404, a căror statificare era deja hotărâtă, vor primi decretul de numire în cel mai scurt timp, iar salariul lor de învățători de stat, va fi pus în curgere, fără amânare. Telegrama oficială în acest sens a fost expediată de către minister, la directoratul general din Cluj.

Iarnă extraordinară. Părțile apusene ale țării a fost acoperite în zilele aceste 5—10 Februarie de un strat de zăpadă nemaî pomenit. În Arad, s'a înclinat pe 5 zile școalele pentru că elevii nu puteau străbate peste drumurile întroienite de zăpadă care de 4 zile cade fără încetare. În părțile Timișorii cu clima cea mai blândă din întreagă țara pătura de zăpadă e de 2 metri. Circulația trenurilor s'a sistat.

Aviz domnilor învățători. În săptămâna viitoare, cu poșta, expediam la adresa fiecărui învățător fost comunal și confesional decretul prin care este denumit ca învățător de stat. Primind ordin spre a com-pune de urgență satele despre diferența de salariu ce le compete în aceasta calitate dela 1 Noembrie până la finea lunii Martie, și ai suscepe pentru April în statutul învățătorilor de stat, îl încunostimăm că lucrarea e în curgere și în curând îi vom aviza despre lichidarea sumelor ce le compete.

Sfaturile școlare în mare parte sunt constituite. Avem însă și comune cari n'au satisfăcut ordinul nostru 4152/1921 publicat în „Școala primară” Nr. 12 din 1921. Învățătorii directori din respectivele comune să intervină de urgență la antiștiile comunale în acest merit.

Bugetul școlar pe anul 1922/23 să se înainteze de urgență de ceice sunt în restanță cu aceasta afacere.

Aviz!

Subsemnatul doresc să edau o „Carte de lucru manual”. Aceasta o pot face numai dacă îmi văd asigurate speșele de editare.

Rog deci pe toți domnii colegi cari ar dori să procure aceasta lucrare, să binevoiască a mă încunostiița, ca să știu câte exemplare să las să se tipărească.

Fiindcă cartea cuprinde 240 de figuri lucrate în mai multe colori, pretul ei e 28 Lei plus porto.

Petru Zoșiu, inv. dir.
Arad, Str. Lăe Barna No. 12.